

Metodologija raziskovanja v socialnem delu s statistiko I

Nosilka: [Doc. dr. Rihter Liljana](#)

Izvajalki vaj: [As. Rape Žiberna Tamara](#); Beata Akerman

Cilji

Študent/ka pridobi osnovna znanja, potrebna za razumevanje in kritično vrednotenje empiričnih raziskav na področju socialnega dela. Pridobi osnovna znanja za izvajanje raziskav. Spozna osnove zbiranja in statističnega prikazovanja podatkov.

Vsebina

Uvod: Veda o socialnem delu in raziskovanje. Znanstvena metoda in drugi načini spoznavanja: viri človekovega spoznavanja, načela znanstvene metode, pojem metodologije. Veda o socialnem delu: socialno delo kot stroka, teorija socialnega dela in metodologija raziskovanja, vrste raziskav. Raziskovanje v socialnem delu kot družbeni odnos: etika in politika raziskovanja v socialnem delu. Načrt empirične raziskave. Informacijsko- dokumentacijska dejavnost in raziskovanje. Načrtovanje raziskave: faze raziskave in deli načrta raziskave. Preliminarna faza: predlog raziskave. Formuliranje problema. Definiranje pojmov: konceptualizacija in operacionalizacija, model raziskave. Merjenje: merske lestvice, merski instrumenti, metrične karakteristike. Populacija in vzorčenje: definiranje populacije, načela vzorčenja, vrste vzorcev. Metode zbiranja empiričnih podatkov: pregled. Opazovanje: značilnosti, vrste, problemi, tehnike. Spraševanje (raziskovalni intervju in anketa): značilnosti, vrste, problemi, tehnike (konstrukcija vprašalnika). Sociometrija. Analiza sekundarnega gradiva. Osnove urejanja in analize kvantitativnih podatkov (opisna statistika). Urejanje in prikazovanje kvantitativnih podatkov. Relativna števila: strukture, koeficienti, indeksi. Frekvenčne distribucije: osnovne, izvedene oblike f. d. Mere srednjih vrednosti: modus, mediana, aritmetična sredina. Mere razpršenosti: razpon, kvartilni razpon, povprečni absolutni odklon, standardna deviacija. Normalna distribucija: normirani odklon, površine pod krivuljo; aplikacije.

Temeljni viri

- Ackoff, R., Načrt sociološke raziskave (prev. M. Lužnik), Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana 1966
- Blejec, M., Uvod v statistiko, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Ljubljana 1972 (in poznejši ponatise)
- Mesec B., Metodologija raziskovanja v socialnem delu I, Visoka šola za socialno delo, Ljubljana 1997 (skripta)
- Petz B., Osnovne statističke metode za nematematičare, Učbenici sveučilišta u Zagrebu, SNL 1981
- Reid, W. J., Smith, D., Research in social work, 2nd ed. Columbia University Press, New York 1989

- Rubin, A., Babbie. E., Research methods for social work. Wadsworth Publishing, Belmont 1993
- Sagadin, J., Osnovne statistične metode za pedagoge, Obzorja, Maribor 2003
- Sagadin J., Poglavlja iz metodologije pedagoškega raziskovanja, I in II . del, Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani, Ljubljana 1977
- Toš N., Metode družboslovnega raziskovanja, DZS, Ljubljana 1988 (in poznejše izdaje)

Obveznosti

Opravljene vaje - pozitivno ocenjena poročila o vajah in redna prisotnost na vajah. Izpit.

Navodila za pripravo in oddajo poročil pri predmetu Metodologija raziskovanja s statistiko 1

1. Vaje so zasnovane tako, da študenti/študentke na njih simulirate (v obliki t. i. projektov) nekaj raziskav (običajno 4). Gradivo za posamezni projekt je dostopno na spletnem naslovu http://www.fsd.uni-lj.si/dodiplomski_studij/ucni_nacrt/2008060411315146/ in si ga bodisi natisnite, bodisi kupite v fotokopirnici na FSD. Gradivo prinesete na vaje in ga nato sproti – po vsakih vajah – oddajate v mapi, ki jo na začetku naslednjih vaj dobite nazaj. Po vsakem zaključku posamezne raziskave študenti/študentke doma pripravite poročilo o celotni raziskavi (če pri katerem delu raziskave niste sodelovali zaradi odsotnosti od vaj je potrebno izostanek nadoknaditi).
2. Vsak/a študent/ka pripravi svoje poročilo o raziskavi. Študentje/študentke ste na prvih vajah seznanjeni, da je plagatorstvo oblika akademske nepoštenosti in intelektualne kraje, kjer posameznik tuje ideje, argumente in raziskovalne rezultate predstavi kot svoje (to vključuje tako uporabo besed ali idej drugega avtorja brez ustreznega citiranja, oddaja iste naloge pri več predmetih ali oddaja tuje naloge kot svoje), ki je kaznivo po *Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah* (ZASP – UPB3, Uradni list RS 16/2007) in o sankcijah, ki sledijo v kolikor se pri študentu/študentki plagatorstvo ugotovi.
3. Za pripravo vsakega poročila o raziskavi imate študenti/študentke čas do prvih naslednjih vaj po začetku projekta. Vsako poročilo lahko pripravljate tudi sproti - tekom projekta (po posameznih vajah). Poročila oddate torej en teden po zadnjih vajah v natisnjeni obliki. Poročilo naj sledi predlaganemu obrazcu in vsebuje vse navedene podatke. V kolikor vas v času oddaje poročila ni na vajah poročilo v najkrajšem možnem času oddajte (v natisnjeni obliki) izvajalki vaj na govorilnih urah oz. v predalčnik (pri tajnici dekana).
4. Za vsako poročilo posebej študenti prejmete informacijo ali je le-to »sprejeto« oz. ali ga je potrebno še dopolniti (oz. kaj v njem popraviti). Ko oddate dopolnjeno (oz. popravljeno poročilo) je potrebno le-temu priložiti prejšnjo (neustrezno) verzijo poročila. V primeru nejasnosti okrog poročil ali povratnih informacij se obrnite na izvajalko vaj.
5. Zadnji rok za oddajo vseh poročil je 30. april 2010. Po tem datumu poročil in poprav le-teh (brez opravičljivih razlogov zaradi »višje sile«) ne bomo več sprejemale. Dokler nimate vseh poročil »sprejetih« ne morete pristopiti k izpitu (oz. v kolikor se na izpitni rok vseeno prijavite – se šteje, da ste opravili izpit z negativno oceno).

Ne pozabite – za sodelovanje na vajah potrebujete mapo, kalkulator, gradivo, pisalo in ščepec radovednosti. Uspešno delo!

Predmet: **Metodologija raziskovanja s statistiko 1**

POROČILO

O PROJEKTU _____

Avtor/ica: _____

Letnik: _____

Skupina: _____

Elektronski naslov: _____

Datum oddaje poročila: _____

Kazalo vsebine

1. Pregled problematike (kaj raziskujemo, definicije, znanje ali vsaj razmišljanje o tem)

Opišemo okoliščine, ki so nas usmerjale k obravnavi določene teme. Če gre za praktično temo, opišemo dejavnost, kjer se pojavlja problem. Če pa gre za teoretično temo, potem navedemo, kaj je o problematiki že znanega. V pregledu problematike prikažemo tudi literaturo o obravnavani temi in če v tekstu povzemamo (ali citiramo) kaj iz obravnavane literature - potem ustrezno navedemo vir (več o tem kako si preberite pod točko 6).

2. Postavitev problema (kaj so vprašanja, ki nas zanimajo; opredelitev razumevanja ključnih pojmov; postavitev hipotez)

Raziskovanje ponavadi izhaja iz resničnih življenjskih situacij, kjer se pojavi kakšen problem, težava. Zastaviti pa si moramo takšen problem, da ga bomo lahko obdelali. Pazimo, da izpostavimo vprašanja, ki nas zanimajo, opredelimo pojme, ki jih bomo preučevali in navedemo tudi kakšno hipotezo (domnevo o stanju spremenljivke, ki nas zanima).

3. Metodologija (pomoč za opredelitev posameznih pod-točk lahko najdete v gradivu Blaž Mesec, 1997, Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1, Ljubljana: Visoka šola za socialno delo (UL), študijsko gradivo za interno uporabo, str. 37-143)

Opišemo, na kakšen način in s kakšnimi metodami smo se lotili problema. Nevsti (najbolje kar ločeno – po pod-točkah) moramo:

3.1. Vrsta raziskave (opredelimo, za katero vrsto raziskave gre in pojasnimo zakaj)

Obstajajo različne vrste raziskav. Navedimo jih nekaj: najprej kvantitativne ali kvalitativne, nato eksplorativne, deskriptivne, komparativne, konfirmativne, evalvacijske, akcijske in druge. Vsaka vrsta ima svoje značilnosti, svoja pravila, svoje prednosti in pomanjkljivosti. Opredelite kakšne vrste je naša raziskava in pojasnite (na konkretnem primeru naše raziskave) zakaj.

3.2. Spremenljivke (navedemo in definiramo značilnosti, ki smo jih raziskovali; opredelimo spremenljivke in kako smo te lastnosti opazovali – indikatorje, navedemo pa tudi obseg vrednosti oz. modalitete spremenljivk; definicije spremenljivk morajo biti operacionalne – navesti moramo, kako smo v raziskavi ugotavljali prisotnost kake lastnosti)

Naštejemo in definiramo značilnosti, ki smo jih proučevali. Povedati moramo, kaj mislimo da se spreminja od enote do enote (spremenljivke), kako smo to opazovali (indikatorji) in vrednosti. Definicije spremenljivk morajo biti operacionalne, kar pomeni, da moramo navesti, kako smo v raziskavi ugotavljali prisotnost ali stopnjo kakšne lastnosti. Za vsako uporabljeno spremenljivko navedemo njene modalitete ali obseg vrednosti, kot smo jih uporabili v raziskavi.

3.3. Merski instrumenti ali viri podatkov (poimenujemo in kratko opišemo; v kolikor priložimo v prilogi v tem delu nanjo tudi napotimo bralca)

Opišemo merske instrumente, ki smo jih uporabili pri merjenju spremenljivk, ali druge vire, iz katerih smo črpali podatke o danih spremenljivkah. Ne pozabimo: merski instrument je lahko termometer, ura ali anketni vprašalnik, vir podatkov pa je lahko statistični letopis, časopis, pogovor ali dnevnik.

3.4. Populacija, vzorec (navedemo značilnosti populacije, za katero naj bi veljale naše ugotovitve – stvarno, krajevno in časovno opredelimo populacijo; navedemo njen obseg; če gre za vzorčenje, navedemo metodo vzorčenja in vzorec opišemo)

Navedemo značilnosti populacije, o kateri upamo, da zanjo veljajo naše ugotovitve. Navesti moramo stvarno, krajevno in časovno opredelitev te populacije ter njen obseg. Če smo proučevali le del (vzorec) dane populacije, moramo navesti in opisati tudi metodo vzorčenja, velikost vzorca in podatke, ki omogočajo sklepanje o značilnostih vzorca in iz njega pridobljenih ocen.

3.5. Metoda zbiranja empiričnega gradiva (poimenujemo metodo in opišemo kako je zbiranje podatkov dejansko potekalo – kje, kdaj, kako, koliko časa, so bila podana kakšna navodila, je bila na voljo pomoč, morebitne posebnosti ipd.)

Opišemo metode, ki smo jih uporabili pri zbiranju podatkov (anketa, intervju, opazovanje; individualno ali skupinsko zbiranje podatkov, obdelava sekundarnega gradiva). Možnosti je seveda ogromno in vsaka ima svoje prednosti in slabosti. Pomembno je vedeti, kako so podatki nastali. Zato moramo opisati tudi, kako je zbiranje dejansko potekalo.

3.6. Obdelava gradiva (s pomočjo gradiva z vaj navedite, kaj vse smo delali, opredelimo tudi način obdelave podatkov – kvalitativna, kvantitativna, kombinirana; povemo, kako smo uredili gradivo, kaj smo iskali, katere podatke smo primerjali ter tehnike in obrazce, ki smo jih uporabljali)

Obdelava gradiva je korak, ki nam omogoča sklepanje o problemu. Način obdelave vpliva na to, kaj lahko iz zbranih podatkov ugotovimo in kaj ostaja skrito. Obdelava je lahko kvantitativna, kvalitativna ali kombinirana. Pri njenem opisu povemo, kako smo gradivo uredili, kaj smo v njem iskali in katere podatke smo primerjali med sabo. Navedemo tudi tehnike in obrazce ki smo jih uporabili.

4. Rezultati (prikažite in navedite, kaj ste ugotovili – vstavite vse smiselne rezultate do katerih ste prišli)

Prikažemo, kaj smo dobili z obdelavo podatkov. Kar je možno, narišemo in prikaz rezultatov oblikujemo tako, da so sklepi razvidni. Iz prikazov podatkov (tabele, grafi, skice ipd.) tudi v tekstu izpostavimo ključne (zanimive, pomembne) rezultate, ki se jih iz njih lahko razbere.

5. Razprava (povzemite bistvene ugotovitve; opredelite se glede postavljenih hipotez – jih lahko podprete ali jih ne morete podpreti; pojasnite dobljene rezultate – primerjava s pregledom problematike, ali so vas presenetili ipd.; kritično ovrednotite uporabljeno metodologijo - kaj je bilo izvedeno dobro, primerno, kaj ne, opozorite na omejitve)

V razpravi povzamemo bistvene ugotovitve ali sklepe, ki izhajajo iz rezultatov raziskave; kritično ovrednotimo uporabljeno metodologijo (ali so uporabljene metode dale odgovor na zastavljeno vprašanje, bi se dalo kaj napraviti bolje – kaj in kako, omanimo šibkosti, omejitve, ki bi lahko vplivale na reprezentativnost rezultatov (če smo vzorčili) ipd.); poskušamo pojasniti rezultate in sklepe in ocenimo pomen ugotovitev za teorijo in prakso (lahko predlagamo tudi kaj bi bilo v prihodnje še smiselno, potrebno raziskati).

6. Seznam uporabljenih virov in literature (navodila o tem, kako v tekstu označite uporabo virov)

so vam na voljo na spletnem naslovu http://www.fsd.uni-lj.si/sd/pisanje_za_sd/2008060914363567/ - za **sklicevanje** in na naslovu http://www.fsd.uni-lj.si/sd/pisanje_za_sd/2008060914333789/ - za **citiranje**. Za oblikovanje **seznama virov** pa uporabite navodila, ki so vam na voljo na naslovu http://www.fsd.uni-lj.si/sd/pisanje_za_sd/2008060914345321/)

V seznam virov ustrezno navedemo vse vire in literaturo, ki smo jo pri pripravi poročila uporabili.

Na konec poročila dodajte še izpolnjeno in podpisano izjavo o avtorstvu, ki se nahaja v nadaljevanju.

IZJAVA O AVTORSTVU SEMINARSKE NALOGE – Poročilo o projektu pri predmetu Metodologija raziskovanja s statistiko 1

Podpisani/-a: _____ z vpisno številko: _____

i z j a v l j a m ,

da sem avtor/-ica seminarske naloge oz. poročila z naslovom:

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je predložena seminarska naloga izključno rezultat mojega lastnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili (http://www.fsd.uni-lj.si/sd/pisanje_za_sd);
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili (http://www.fsd.uni-lj.si/sd/pisanje_za_sd);
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo oblika akademske nepoštenosti in intelektualne kraje, kjer posameznik tuje ideje, argumente in raziskovalne rezultate predstavi kot svoje (to vključuje tako uporabo besed ali idej drugega avtorja brez ustreznega citiranja, oddaja iste seminarske naloge pri več predmetih ali oddaja tuje seminarske naloge kot svoje), ki je kaznivo po *Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah* (ZASP – UPB3, Uradni list RS 16/2007);
- se zavedam, da je plagiatorstvo po *Pravilniku o disciplinski odgovornosti študentov Univerze v Ljubljani* opredeljeno kot hujša kršitev disciplinske odgovornosti, ki se kaznuje z opominom, ukorom ali začasno izključitvijo iz Univerze v Ljubljani;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za socialno delo.

V _____, dne _____

Podpis avtorja/avtorice:

Opomba: Študentje/študentke so z izjavo o avtorstvu seminarske naloge in pravili za pisanje seminarских nalog seznanjeni na prvih vajah.